

Jakie zmiany przyniosła nowelizacja ustawy o OZE?

W dniu 29 sierpnia 2019 r. weszła w życie długo wyczekiwana przez przedsiębiorców ustawa nowelizująca¹ ustawę o odnawialnych źródłach energii. Wprowadzone przepisy, zgodnie z uzasadnieniem ustawy, mają służyć zintensyfikowaniu działań zmierzających do osiągnięcia 15% udziału energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii do 2020 roku. Wśród najważniejszych zmian, które zostały wprowadzone ustawą wymienić należy poszerzenie definicji prosumenta, stworzenie nowej koncepcji działania spółdzielni energetycznej czy wydłużenie terminu obowiązywania umów przyłączeniowych. Nowelizacja umożliwi także przeprowadzenie kolejnych aukcji dla energii elektrycznej z OZE jeszcze w 2019 roku. Zmiany w znacznym stopniu dotkną również sektor hydroenergetyki.

Przedsiębiorca również może być prosumentem

Zgodnie z dotychczas obowiązującą definicją, prosumentem był odbiorca końcowy, który wytwarzał energię elektryczną w mikroinstalacji w celu jej zużycia na potrzeby własne, niezwiązane z wykonywaną działalnością gospodarczą regulowaną ustawą z dnia 6 marca 2018 roku – Prawo przedsiębiorców. Nowelizacja definicji prosumenta (prosumenta energii odnawialnej) zakłada natomiast rozszerzenie katalogu o przedsiębiorców, pod warunkiem jednak, że wytwarzanie przez nich energii elektrycznej w mikroinstalacji nie stanowi przedmiotu przeważającej działalności gospodarczej.

Zmiana sprowadza się więc do tego, iż w definicji nie ma już zastrzeżenia w myśl którego, działalności prosumenckiej nie mogły prowadzić podmioty chcące produkować energię na potrzeby związane z prowadzoną działalnością gospodarczą, czyli *de facto* konsumenci. Prosumentami będą mogły być zatem podmioty prowadzące działalność gospodarczą, wykorzystujące energię elektryczną z własnych mikroinstalacji.

Co za tym idzie, przedsiębiorcy, którzy nie wykorzystali energii elektrycznej pochodzącej z swojego źródła OZE na własne potrzeby i wprowadzili jej nadwyżkę do sieci dystrybucyjnej, będą uprawnieni do skorzystania z tzw. systemu opustów. Co prawda system opustów był już znany dotychczasowym prosumentom, niemniej z uwagi na rozszerzenie katalogu prosumentów, system ten został zmodyfikowany i doprecyzowany. W myśl przepisów ustawy, prosumenci energii odnawialnej, w zamian za oddanie energii do sieci, nabędą prawo do odebrania energii elektrycznej z sieci w stosunku 1 do 0,8 dla mikroinstalacji o łącznej mocy zainstalowanej elektrycznej mniejszej niż 10 kW oraz w stosunku 1 do 0,7 dla mikroinstalacji o łącznej mocy zainstalowanej elektrycznej większej niż 10 kW. Oznacza to więc, że za każdą oddaną przez prosumenta do sieci kilowatogodzinę, będzie on uprawniony pobrać w zamian 0,8 bądź 0,7 kilowatogodziny, nie ponosząc w związku z tym żadnych dodatkowych kosztów.

¹ Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. 2019 poz. 1524.

Rozliczenia prowadzone będą albo ze sprzedawcą wybranym przez prosumenta, a w przypadku, gdy wybrany przez niego sprzedawca nie zgodzi się na zakup energii elektrycznej z mikroinstalacji - z tzw. sprzedawcą zobowiązanym, wskazanym przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki (Prezesa URE). Sprzedawca zobowiązany nie może odmówić zarówno zakupu wprowadzonej przez prosumenta energii elektrycznej, jak i wykonania obowiązku jej odpowiedniego rozliczenia.

W zakresie zasad rozliczenia, energię elektryczną będzie można „odebrać” w ciągu maksymalnie 12 miesięcy zgodnie z okresami rozliczeniowymi przyjętymi w umowie. Niewykorzystana bowiem energia w danym okresie rozliczeniowym przechodzi na kolejny okres, jednak nie dłużej niż na kolejne 12 miesięcy liczonych od daty wprowadzenia tej energii do sieci. Obowiązek rozliczenia energii elektrycznej w powyższy sposób trwać będzie przez okres kolejnych 15 lat, ale jednak nie dłużej niż do dnia 30.06.2039 r.

Do ustawy wydane zostanie także rozporządzenie wykonawcze Ministra Energii, które pozwoli na doprecyzowanie od strony technicznej sposobu rozliczania przedsiębiorcy jako prosumenta. Podstawa prawna wydania tego rozporządzenia wejdzie jednak w życie z dniem 15 lutego 2020 roku i dopiero po tej dacie będzie można spodziewać się wydania tego rozporządzenia.

Nowy system wsparcia dla spółdzielni energetycznych

Kolejna zasadnicza zmiana wprowadzona przez nowelizację ustawy o OZE, dotknęła spółdzielnie energetyczne. Jakkolwiek spółdzielnie te istnieją w polskim systemie prawnym od 2018 roku, jednak do tej pory ich potencjał nie jest wykorzystywany w takim stopniu jak w innych krajach Unii Europejskiej. Ich sytuację może jednak poprawić nowy system wsparcia, przewidziany w ustawie o OZE.

Przedmiotem działalności spółdzielni energetycznej może być wytwarzanie energii elektrycznej, ciepła lub biogazu w instalacjach odnawialnego źródła energii stanowiących własność spółdzielni lub jej członków. Nie każda jednak spółdzielnia może mieć status spółdzielni energetycznej. W celu uzyskania statusu spółdzielni energetycznej należy spełnić określone warunki. Jednym z nich jest ograniczenie terytorialne (obszar gminy wiejskiej lub miejsko-wiejskiej lub obszar max. 3 tego rodzaju gmin bezpośrednio sąsiadujących ze sobą), ograniczenie w zakresie ilości członków (mniej niż 1 tys. członków) oraz ograniczenie przedmiotowe – w przypadku gdy przedmiotem działalności jest wytwarzanie energii elektrycznej, łączna moc zainstalowana wszystkich instalacji OZE (wszystkich członków) umożliwi pokrycie min. 70% zapotrzebowania potrzeb własnych. Warto dodać, że brana będzie pod uwagę energia elektryczna wprowadzona do sieci i wytworzona w instalacjach należących do samej spółdzielni jak i jej wszystkich członków.

Nowy system wsparcia dedykowany spółdzielniom energetycznym zakłada możliwość korzystania z systemu opustów przeznaczonego wcześniej jedynie dla prosumentów, z tą jednak różnicą, że stosunek energii wprowadzonej do sieci, a energii, którą będzie

można pobrać jest dla spółdzielni energetycznej nieco mniej korzystny i wynosi 1 do 0,6. Nadwyżka ilości energetycznej (0,4) ma w założeniu pokryć sprzedawcy koszty rozliczenia bilansowania spółdzielni oraz koszty opłat za usługę dystrybucji, z których pobrana przez spółdzielnię energetyczną lub jej członków energia elektryczna jest zwolniona. Energia elektryczna pobrana przez spółdzielnię energetyczną w ramach rozliczenia ze sprzedawcą, nie podlega bowiem opłatom za usługę dystrybucji. Ponadto, spółdzielnie energetyczne na mocy nowych przepisów otrzymały wiele innych przywilejów. Do najważniejszych, oprócz przedmiotowego zwolnienia z opłat za usługę dystrybucji, możemy zaliczyć zwolnienie z uiszczania opłaty OZE, opłaty kogeneracyjnej, opłaty mocowej, ponadto w stosunku do takiej energii nie zachodzi obowiązek efektywnościowy (umorzenia białych certyfikatów), a pobrana energia nie będzie podlegała opodatkowaniu podatkiem akcyzowym, pod warunkiem, że łączna moc instalacji OZE nie przekracza 1 MW.

Zmiany w sektorze energetyki wodnej

Oprócz powyższych modyfikacji w zakresie tzw. pakietu prosumenckiego, nowelizacja ustawy o OZE wprowadziła także zasadnicze zmiany w sektorze energetyki wodnej, korzystne dla małej energetyki wodnej.

W tym zakresie należy wskazać na zmianę samej definicji hydroenergii, którą jest energia mechaniczna wód (z wyłączeniem energii uzyskiwanej z pracy pompowej w elektrowniach szczytowo-pompowych lub elektrowniach wodnych z członem pompowym), a nie jak było dotychczas energia spadku śródlądowych wód powierzchniowych.

Jednak najważniejszą zmianą merytoryczną z punktu widzenia hydroenergetyki jest rozszerzenie katalogu podmiotów, które mogą skorzystać z dedykowanego systemu wsparcia dopłat do ceny rynkowej, tzw. feed-in-premium (FiP). Z tego rodzaju pomocy, w świetle wprowadzonych przepisów będą mogły skorzystać wytwórcy produkujący energię elektryczną w elektrowni wodnej o łącznej mocy od 500 kW do 2,5 MW. Jest to zmiana, która może mieć istotny wpływ na dalszy rozwój tzw. „małej” energetyki wodnej w Polsce. Do tej pory z systemu FiP mogły skorzystać jedynie elektrownie o mocy do 1 MW. Zakup energii elektrycznej wyprodukowanej w takiej instalacji odbywać się będzie w oparciu o stałą cenę wynoszącą 90 % ceny referencyjnej, określonej w rozporządzeniu wydanym przez Ministra Energii. Aktualnie, ceny te, na podstawie Rozporządzenia z dnia 15 maja 2019 r.² wynoszą dla instalacji do 1 MW – 450 zł/MWh, a dla instalacji o łącznej mocy zainstalowanej elektrycznej większej niż 1 MW, wykorzystujących wyłącznie hydroenergię do wytwarzania energii elektrycznej, wynosi 432 zł/MWh (wartość 90% ceny referencyjnej) Na wyższą kwotę wsparcia mogą liczyć natomiast producenci energii elektrycznej wykorzystujący do wytworzenia hydroenergię w instalacji o mocy do 500 kW, którzy mogą liczyć na wsparcie w postaci tzw. taryfy gwarantowanej (FiT). Dla nich stała cena zakupu wytworzonej energii wynosi 95% wskazanej w rozporządzeniu ceny

² Rozporządzenie Ministra Energii z dnia 15 maja 2019 r. w sprawie ceny referencyjnej energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii w 2019 r. oraz okresów obowiązujących wytwórców, którzy wygrali aukcje w 2019 r., (Dz.U. z 2019 r., poz. 1001).

referencyjnej. Warto jednak pamiętać, że zgodnie z przepisami ustawy o OZE, stała cena zakupu energii elektrycznej w dalszym ciągu będzie pomniejszana o wartość pomocy inwestycyjnej, przeznaczonej na realizację inwestycji w zakresie danej instalacji OZE, co potencjalnie inwestor powinien wziąć pod uwagę.

System aukcyjny – jedynie dla małych elektrowni

Przepisy nowelizacji ustawy o OZE określiły także wolumen i wartość energii elektrycznej możliwej do zakontraktowania w ramach systemu aukcyjnego, materializując tym samym podstawę do przeprowadzenia aukcji w 2019 roku. Chociaż najwięcej środków i największy wolumen energii elektrycznej, który może zostać sprzedany w drodze aukcji określono dla tzw. koszyków dla wytwórców energii z wiatru na lądzie (farmy wiatrowe) oraz dla instalacji PV (wykorzystujących energię promieniowania słonecznego) do 1 MW, dla producentów energii elektrycznej wykorzystujących hydroenergię również przewidziano przeprowadzenie aukcji. W pierwszym koszyku aukcyjnym, dedykowanym instalacjom starszym o mocy do 1 MW wytwarzającym energię z hydroenerгии, energii z biopłynów, geotermii, wiatru na morzu i hydroenerгии przewidziano wolumen na poziomie 1 475 211 MWh i wartości 811 366 050 zł. Dla instalacji nowych do 1 MW, tzn. takich które wytworzą energię elektryczną po raz pierwszy po dniu zamknięcia sesji aukcji, przewidziano natomiast wolumen 140 400 MWh o wartości 71 280 000 zł. Osobne aukcje dotyczyć będą dużych instalacji powyżej 1 MW, dla których w ramach powyższego koszyka przewidziano wolumen 594 000 MWh o wartości 285 120 000 zł. Do tych ostatnich aukcji przystąpić mogą jedynie właściciele nowych instalacji, posiadający zaświadczenie o dopuszczeniu do udziału w aukcji.

Dążąc do przeprowadzenia jeszcze w 2019 r. aukcji, ustawodawca wprowadził szereg zmian usprawniających działanie systemu jak na przykład możliwość jednokrotnej aktualizacji złożonej oferty, która wygrała aukcję, wydłużono wiek urządzeń montowanych w instalacjach OZE czy chociażby wydłużono termin, w którym wytwórca wygrywający aukcję powinien wytworzyć energię elektryczną w instalacji PV lub w wiatrakach. Co istotne, ustawodawca zmienił także przepisy dotyczące kar pieniężnych za niezrealizowanie inwestycji w przypadku rezygnacji z uczestnictwa w systemie aukcyjnym. Zgodnie z nowelizacją, wytwórca może zostać obciążony sankcją pieniężną, w przypadku gdy dokonał sprzedaży energii elektrycznej w ramach systemu aukcyjnego poniżej 85% ilości określonej w ofercie (z wyłączeniem przypadków działania siły wyższej, awarii, itp.). Ważne, że sankcja ta może zostać nałożona jedynie w przypadku rozpoczęcia sprzedaży energii elektrycznej w ramach aukcji. Powyższe prowadzi do wniosku, że niezrealizowanie w ogóle inwestycji nie będzie wiązało się z karą za wprowadzenie energii elektrycznej poniżej dopuszczalnego poziomu.

Niewątpliwie, nowelizacja ustawy o OZE wprowadziła szereg zmian w systemach wsparcia dedykowanych zarówno energetyce obywatelskiej (prosumentom, spółdzielniom energetycznym), jak i również dedykowanych podmiotom profesjonalnie zajmującym się wytwarzaniem energii elektrycznej. Zmiany też nie ominęły sektora energetyki wodnej, dopuszczając chociażby do gwarantowanego systemu wsparcia FiP instalacje o mocy od 1 MW do 2,5 MW, które do tej pory mogły uczestniczyć jedynie

w systemie aukcyjnym. Oczywiście, takie działanie nie sprawi, że od razu znikną wszystkie bolączki i wątpliwości inwestorów, ale miejmy nadzieję, że choć trochę wyeliminują niepewność prawną i zaktywizują działalność inwestycyjną w sektorze małej energetyki wodnej.

Autorzy:

Ewelina Łuczak-Sosińska, prawnik, Kancelaria Prawna Piszcz i Wspólnicy sp.k.

Patryk Matuszak, prawnik, Kancelaria Prawna Piszcz i Wspólnicy sp.k.